

NATURENS RIGE

Dejbjerg Skovlandskab

Område 14

Område 14

Dejbjerg Skovlandskab

Område 14

Landskabets kendetegn

De store plantager og heder samt landbrugslandskabet skaber tilsammen Dejbjerg Skovlandskab, som ligger centralt i kommunen (billede 1)

Landskabsområdet er kendetegnet af en markant højderyg, hvorfra terrænet tydeligt falder mod Ringkøbing Fjord mod vest. Flere små terrænlanvninger ligger på tværs af landskabsområdet (billede 2).

Skovlandskabet består især af bevoksning i form af plantage og hegn. Bebyggelsesstrukturen omfatter gårde langs vejene. Heder ligger på højderyggen, og i terrænlanvninger findes der afgræssede enge. Det øvrige landskab består af dyrkede marker (billede 3).

Vidtrækkende udsigter kan opleves i store dele af landskabet, især fra højderyggen mod vest. De store plantager skaber rammer om de dyrkede marker, og mod øst begrænser plantagerne udsigterne.

Landskabsområdet rummer få tekniske anlæg, men har generelt en visuel påvirkning fra de omgivende landskabsområder (billede 3).

Dette landskabsområde ligger centralt i kommunen, og i sammenhæng med landskabsområderne mod nord og øst udgør det en del af *Skovbjerg Bakkeø*.

Afgrænsningen er især bestemt af terrænet, som omfatter en markant højderyg i nord-sydlig retning, samt udbredelsen af hede og plantager.

Mod vest og syd ligger afgrænsningen mod et fladt slettelandskab. Afgrænsningen er i øvrigt lagt i jernbanen, der ligger i overgangen mellem det stigende terræn mod øst og lavtliggende terræn mod vest, *Skjern Landbrugsslette*. Mod øst og nord er afgrænsningen bestemt af bevoksningsstrukturen, som især omfatter plantager og hegn i dette landskabsområde, mens det tilstødende *Skovbjerg Bakkeø Landbrugslandskab* er overvejende friholdt for bevoksning.

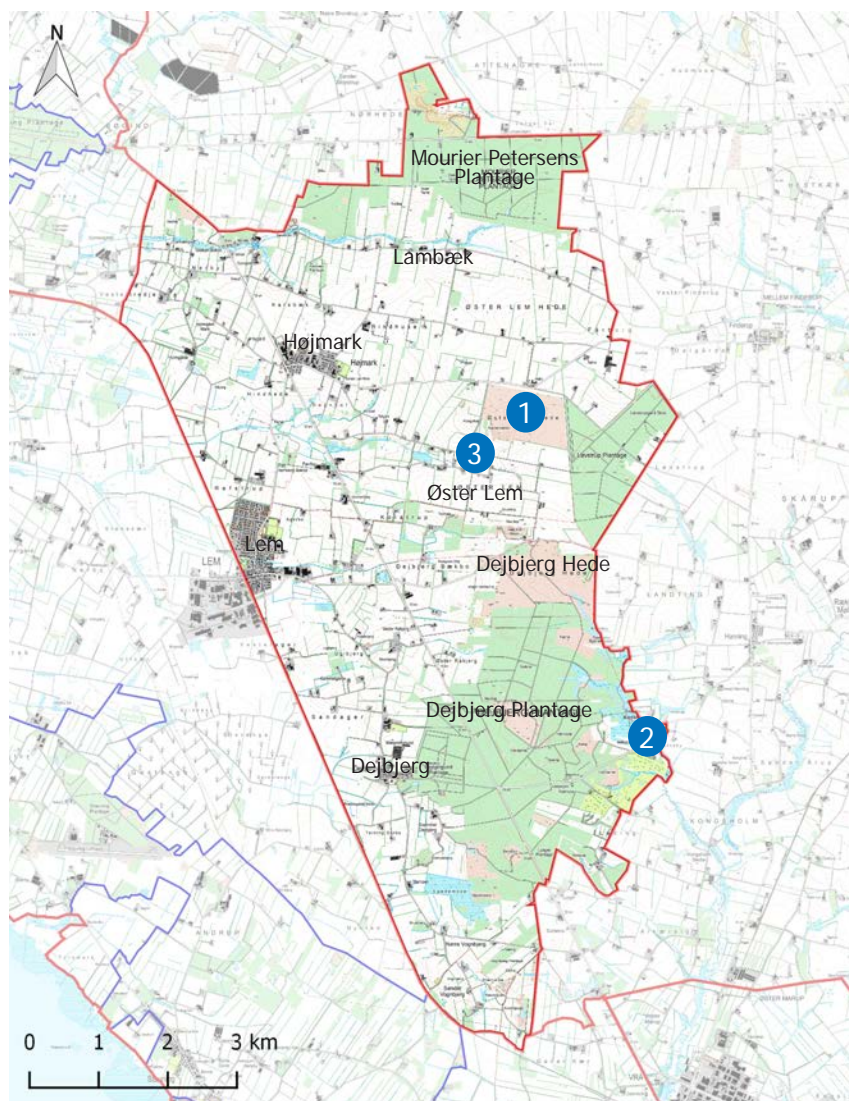
Fra Øster Lem Hede er der udsigt over hede og plantager samt landbrugslandskab (billede 1).

I terrænlavninger ses vandløb, som her ved Bjørnmose (billede 2).

Udsigt fra højderyggen mod vest over marker og hegn, samt til vindmøllerne ved Lem Kær, som står i det tilstødende landskabsområde (billede 3).

Signaturforklaring

- Karakterområde
- 1 Billederreferencer

Anbefalinger

Input til håndtering af landskabshensyn og landskabskarakter

Bebyggelsen er delvist skjult af beplantning i landskabe, som eksempelvis her nord for Højmark. I baggrunden ses vindmøllerne ved Lem Kær.

Landskabskarakteren

De plantage- og hedepregede karaktertræk bør opretholdes eller styrkes i landskabsområdet. Særligt for landskabsområdet er den lille skala og landskabsrum med afgræssede enge i ådalene og terrænlavningerne.

Der bør generelt være opmærksomhed på, at der fra højdepunkter er vide udsigter over flere landskabsområder og plantager i dette landskabsområde og de omgivende landskabsområder. Dels bør der værnes om udsigterne, og dels bør der være opmærksomhed på, at ændringer kan påvirke landskabet både lokalt og i de omkringliggende landskaber. Der bør tages hensyn til, at ændringer i landskabsområdet kan optræde synligt på stor afstand og påvirke udsigterne på tværs af landskabet, også i de omkringliggende landskabsområder, især mod vest.

Skovrejsning

Skov og plantage er bærende karaktertræk, og ny skov i alle skala kan indpasses i landskabet.

Ny skovrejsning bør understøtte den eksisterende struktur af små til store plantager, der brydes af lysåbne områder med mark eller hede.

Ådalene og terrænlavningerne bør friholdes for skovrejsning og anden opvækst. Skovrejsning omkring ådalene bør ligeledes begrænses, og der bør være opmærksomhed på, at skovrejsning kan sløre ådalene i landskabsområdet.

Hederne bør opretholdes som lysåbne naturtyper uden opvækst af skov og krat.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Nyt landbrugsbyggeri kan etableres i tilknytning til eksisterende byggeri, og andet stort byggeri kan indpasses i de dele af landskabet, der er præget af en stor skala. Det er dog med forbehold for en konkret vurdering.

Landskabets karakter giver mulighed for forskellig indpasning af byggeri i landskabet.

Der findes vide udsigter på tværs af landskabet i store dele af landskabsområdet. Her nær Øster Lem Hede er der vide udsigter mod vest over plantage og heder og helt til Ringkøbing Fjord.

Det er væsentligt, at der tages hensyn til den samlede bygningsmasses visuelle udtryk, placering i terrænet, og at nyt byggeri tilpasses det eksisterende, så det samlet fremstår ensartet og harmonisk i landskabsbilledet. I områder uden for *oplevelsesrige landskaber* (se s. 403) kan der etableres middelstort byggeri, som delvist skjules af bevoksning. Nyt landbrugsbyggeri skal derfor indpasses i det specifikke områdes karakter og skala.

I områder præget af hede og plantage bør der ikke opføres byggeri, da det ikke er foreneligt med landskabets karakter eller visuelle sammenhænge. Dette er også gældende for ådalene og de *oplevelsesrige landskaber*, hvor stort og markant landbrugsbyggeri ikke passer ind i skala og karakter.

Byrand

Det er væsentligt, at udvikling eller omdannelse i byer, som indgår i en særlig udsigt, tilpasses landskabet, så det ikke slører eller svækker den særlige oplevelse, og så byens møde med landskabet er harmonisk.

Ny eller ombygget bebyggelse bør ikke fremstå markant og bør i karakter og skala være tilpasset den omgivende bebyggelse. Byranden bør i bygningsmassen have en harmonisk karakter.

Beplantning kan i nogen grad anvendes som overgang, da det er karakteristisk, at bebyggelsen i landbrugslandskabet kun delvist er skjult af bevoksning.

Tekniske anlæg

Landskabet bør ikke tilføres tekniske anlæg, da terræn og den rumlige afgrænsning samt plantage- og hede-karakter gør, at høje tekniske anlæg, herunder vindmøller, er særligt synlige i landskabet.

Analyse

Geologiske karaktertræk

Landskabet fremstår med bløde bakker på en højtliggende højderyg, her omkring Øster Lem. Terrænlavninger skaber bakker orienteret øst-vest.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet er kendetegnet af en højderyg med et tydeligt skrånende terræn mod vest og svagt skrånende terræn mod øst.

Landskabsområdet er kun i mindre grad præget af små smeltevandsdale med vandløb og få lavbundsområder.

Geologisk dannelse og terræn

De geologiske karaktertræk omfatter en tydelig højderyg, der ligger i nord-sydgående retning.

Landskabsområdet er en del af Danmarks største bakkeø, *Skovbjerg Bakkeø*, som blev skabt i næstsidste istid (Saale). Landskabet var i denne periode dækket af is, og bakkeøen var oprindeligt et storbakked og mere kuperet terræn og havde karakter af det landskab, Østjylland har i dag. I sidste istid (Weichsel) ændrede karakteren sig, fordi bakkeøen lå fri for

is, og terrænet blev nedbrudt af vind og vejr (se billede øverst på denne side). Samtidig blev bakkeøen afgrænset af smeltevandsletter og -dale mod syd og vest (se billede nederst på denne side). Smeltevandsdalene blev skabt, da smeltevand kom strømmende fra Østjylland. Mindre smeltevandsdale blev også skabt på tværs af bakkeøen (se billede på højre side). Smeltevandet blev ledt mod de lavere liggende arealer mod vest.

Højderyggen opleves særligt fra Øster Lem Hede mod vest med et slettelandskab i baggrunden.

Den markante højderyg er et væsentligt geologisk karaktertræk med toppunkter omkring 80 meter over havets vandoverflade (se billede nederst på denne side). Terrænet falder mod vest og i mindre grad mod øst. Mod øst relaterer terrænet sig til *Skovbjerg Bakkeø*, mens det vestlige og sydlige terræn knytter sig til smeltevandsletterne.

Jordart

Smeltevandssand og morænesand dominerer landskabsområdet.

I de mindre terrænlavninger og i overgangen til de store lavbundsflader består jordarten af ferskvandssand og -tørv.

Hydrologiske forhold

Få mindre vandløb forløber fra højderyggen mod vest. I den sydøstlige del af området findes et større vådområde. I overgangen til slettelandskabet findes flere områder med lavbund.

Små smeltevandsdale går på tværs af store dele af landskabsområdet. Fra højderyggen forløber flere mod det flade, lavtliggende terræn mod vest som her ved Øster Lem.

Kulturbetingede karaktertræk

Nær Karsbæk i den nordlige del landskabet står hegn overvejende struktureret i en nord-sydgående retning. Bebyggelsen kan ses spredt i landskabsområdet.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet er kendetegnet af store heder og plantager samt dyrkede marker og spredt beliggende gårde. Eng og vandløb ligger i terrænlavninger, og i landskabsområdet står få tekniske anlæg.

Karaktertrækkene har oprindelse i opdyrkning og tilplantning af heden.

Landskabskarakterens oprindelse

Landskabskarakterens oprindelse i *Dejbjerg Skovlandskab* udspringer af opdyrkning og tilplantningen af heden, hvilket i dette område startede i midten af 1800-tallet men for alvor tog fart i 1930. Opdyrkning har betydning for både den arealanvendelse og bebyggelsesstruktur, der i dag præger området.

I dag fremstår landskabsområdet med flere større heder, plantager

og dyrkede marker.

Dyrkningsmønster

Dyrkningsmønsteret varierer i landskabsområdet. Terrænlavningerne udnyttes til afgræsning, hvilket eksempelvis ses tydeligt ved Lundemose, der er et større lavbundsområde med afgræsning. På de højereliggende områder består landskabet af dyrkede marker.

Der findes flere større heder

tilbage i landskabsområdet, eksempelvis Øster Lem Hede og Dejbjerg Hede, hvilket er et særligt kulturbetinget karaktertræk.

Bevokningsstruktur

Landskabsområdets bevokningsstruktur består hovedsagelig af store plantager, men er også suppleret af hegn og små bevoksninger.

Tilplantningen af heden tilføjede skov og plantage til et

I hovedparten af landskabet er hegnene ustrukturerede. Her ses landbrugslandskabet nær Dejbjerg.

Fra højderyggen ses Lem industribygninger.

ellers skovfrit landskab. Debjerg Plantage blev anlagt omkring år 1900. Mod nord findes Løvstrup Plantage tilgrænsende Øster Lem Hede.

Hegn og plantager afgrænser markerne og blev oprindeligt etableret som led i sandflugtsbekæmpelsen og for at beskytte markerne mod vind og vejr. Strukturen er særlig tydelig nær de små ådale, som er orienteret i øst-vestlig retning, hvor markerne ligger ned over det svagt skrånende terræn (se billede øverst på venstre side). I hovedparten af landskabsområdet er hegnene ustrukturerede (se billede nederst på venstre side).

Små bevoksninger ligger spredt, mens bevoksningen i ådalene og øvrige terrænlavninger omfatter lavt krat.

Bebyggelsesstruktur

L a n d s k a b s o m r å d e t s

bebyggelsesstruktur omfatter spredt beliggende gårde og få landsbyer.

Bebyggelsen er domineret af små til middelstore gårde langs vejene. Dette ses eksempelvis nær smeltevandsdalen ved Øster Lem. Ved Øster Lem ses bebyggelsesstrukturen særligt tydeligt langs vejene parallelt med terrænlavningen. Dette er en struktur, der refererer til den tidligere udnyttelse af ådalen på den ene side og heden på den anden side af vejen. Ådalen blev brugt til afgræsning og hedens lyng til kreaturerne. Da opdyrkningen af heden tog fart, blev gårde etableret ude på heden og var ikke længere koncentreret omkring ådalene. Gårdene fremstår derved spredt i landskabet og ligger langs vejene, hvilket udgør en karakteristisk struktur i landskabet.

Tekniske anlæg

Landskabsområdet rummer få,

men store tekniske anlæg.

Jernbanen danner grænsen til det tilstødende landskabsområde mod vest, *Skjern Landbrugsslette*, men er generelt skjult af bevoksning. Hovedvejen, der forbinder Skjern og Ringkøbing, forløber på højderyggen ned gennem området.

Der er få master i forskellige størrelser i landskabsområdet. De fleste står i den nordlige del af landskabsområdet. Desuden står enkelte vindmøller ved Højmark.

I Lem ligger store erhvervs- og industribygninger (se billede på denne side).

Rumlige og visuelle karaktertræk

Fra højderyggen nord for Dejbjerg Hede ses vidtrækkende udsigter mod vest over Lem.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet har et sammensat udtryk og en middel skala. Det varierer, om landskabet har en åben eller lukket karakter, som skyldes terræn og bevoksning.

Fra højderyggen er der vidtrækkende udsigter mod vest.

Skala og kompleksitet

Landskabsområdet har generelt en middel skala og en sammensat karakter. Det afspejles i både de geologiske karaktertræk i form af terræn og de kulturbe- tingede karaktertræk i form af bevoksningens og markernes størrelser og struktur samt gårdenes placering.

Skalaen er generelt middel, men varierer i landskabsområdet. Dette skyldes, at gårde er i lille til middelstor skala, og at hegnene og den øvrige bevoksning afgrænser marker i middel skala. Nord for Dejbjerg Hede er

skalaen større, da hegn i dette område er fragmenterede og markerne fremstår derfor større (se billede øverst på højre side). Hederne og især plantagerne er af middel til stor skala, mens skalaen i terrænlavningerne, især ved Lambæk og Gammel Mølle, er lille.

I hovedparten af landskabsområdet har landskabet en sammensat karakter, der er resultat af et varieret terræn, skiftende dyrkningsmønster med store og små marker samt afgræssede enge og ustruktureret mønster af hegn og bebyggelse (se billede nederst på denne side).

I de tydelige terrænlavninger og ådale, som Lambæk og Gammelmølle Bæk, har karakteren et mere enkelt udtryk med en tydelig bebyggelsesstruktur og enkelte karaktertræk med afgræsset eng og vandløb. Ligeledes er der en enkel

karakter på de højtliggende områder med store heder og plantager samt velafgrænsede marker.

Rumlig afgrænsning

Den rumlige afgrænsning varierer fra åben til lukket, hvilket skyldes terrænet og bevoksningsstrukturen.

Hvor terrænet er jævnt med

Nær Dejbjerg opleves et sammensat landskab med dyrkede marker, ustrukturerede hegn, tekniske anlæg samt små plantager og heder.

Dejbjerg Hede ligger på et højtliggende terræn og er friholdt for bevoksning, hvilket skaber en stor skala med et åbent og enkelt landskab.

hegn og plantager, skabes der en mere eller mindre lukket karakter. Dette opleves eksempelvis ved Bjørnmose og Nørre Vognbjerg, hvor bevoksningen skaber en ramme om landskabet og begrænser udsigterne (se billede nederst på denne side).

Andre steder opleves landskabets karakter åben, fordi det højtliggende terræn betyder, at det flere steder er muligt at se ud over landskabet og bevoksningen. Den åbne karakter forstærkes de steder, hvor bevoksning er næsten fraværende.

Udsigter

I en stor del af landskabsområdet er der vidtrækkende udsigter, som dermed er en væsentlig del af landskabsområdets karakter.

Fra de store heder, Øster Lem Hede og Dejbjerg Hede, er der vidtrækkende udsigter mod øst og vest, da hederne generelt er

fri for bevoksning og ligger højt i terrænet. Landskabets bakkede og skrånende terræn betyder også, at udsigterne rækker forbi hederne og over bevoksning og det øvrige landskab.

På højderyggen ligger hovedvejen fra Ringkøbing til Skjern. Herfra kan flere steder opleves udsigter mod vest til Ringkøbing Fjord og de omkringliggende landskabsområder (se billede øverst på venstre side).

Visuel påvirkning

Den visuelle påvirkning vurderes væsentlig flere steder. Inden for landskabsområdet er der få tekniske anlæg, men vindmøllerne ved eksempelvis Lem Kær, Gestenge og Nørhede til Hjortmose, højspændingsledninger og industriområder i de omkringliggende landskabsområder påvirker mange steder dette landskabsområde visuelt (se billede øverst på venstre side).

Her skaber plantagerne en baggrund for den rumlige oplevelse ved Dejbjerg Bækbo.

Vurdering

Landskabskarakterens styrke

Vurderingsparametre

- Tilstedeværelse og tydelighed af bærende karaktertræk.
- Tydelighed af den kulturbetingede oprindelse.
- Samspil mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk.

Særligt karakteristisk

K14-1: Dejbjerg Plantage, Hederne og de små marker

Dejbjerg Plantage omfatter en væsentlig del af landskabsområdet, og sammen med Dejbjerg Hede, Øster Lem Hede, Løvstrup Plantage, bebyggelses- og markstrukturerne ved Øster Lem samt højderyggens terræn skabes der et område med en særlig karakteristisk og tydelige bærende karaktertræk. Både Øster Lem og Dejbjerg Hede er store sammenhængende heder og ligger på toppen af højderyggen og er derfor tydelige i hovedparten af landskabsområdet.

Den kulturbetingede oprindelse ses i tilplantningen og opdyrkningen af heden. Større heder ligger tilbage i landskabet og skaber sammen med dyrkede marker og små plantager en tydelighed af oprindelsen, da hedens tilstedeværelse indikerer, hvordan landskabet så ud, før den store hedeopdyrkning og

tilplantning fandt sted. Dejbjerg Plantage er et stort sammenhængende skovareal med store og små heder. Oprindelsen i opdyrkningen af heden ses også i bebyggelsesstrukturen ved især Øster Lem, hvor bebyggelsen langs vejene og i overgangen mellem ådalen og landbrugslandskabet ses tydeligt.

Afgræssede enge ligger i terrænlavningerne, hvor våde områder præger landskabet, som ville kræve dræning, hvis det skulle udnyttes til dyrkede marker. Plantager og heder ligger på de højereliggende, tørre, områder, og de dyrkede marker er beliggende på det let skrånede terræn. Dette viser et fint samspil mellem de kulturbetingede og geologiske karaktertræk.

Karakteristisk

K14-2: Øvrigt landskab

Det øvrige landskab er samlet vurderet karakteristisk. Dyrkede marker er et bærende

karaktertræk og præger landskabet generelt. Plantager og heder er mindre fremtrædende i denne del af landskabsområdet, ligesom hegn kun i nogen grad fremstår strukturerede.

Den kulturbetingede oprindelse knytter sig til den landbrugsmæssige udnyttelse af det tidligere hedelandskab. Oprindelsen ses i hegns- og markstrukturerne samt bebyggelses placering langs vejene og i tilknytning til terrænlavningerne med græsningsarealer. Gårdene i den nordlige del af landskabet ved Lambæk ligger særligt struktureret langs vejene, men generelt er landskabskarakterens intakthed i forhold til oprindelsen svækket af den fragmenterede hegnsstruktur og få referencer til det tidligere hedelandskab. Mourier Petersens Plantage ligger som en reference til tilplantningen af heden, men denne plantage opleves i mindre grad i landskabet.

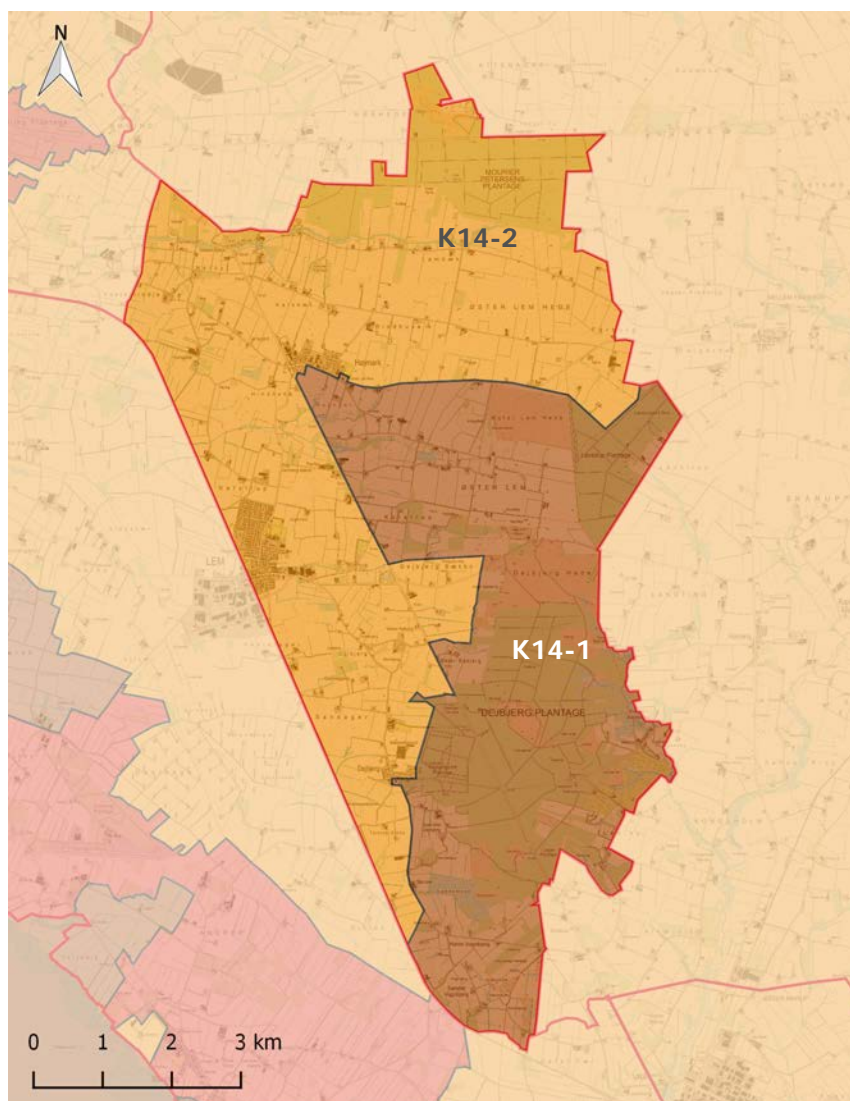

Gårdene ligger spredt i landskabet med en varieret hegns- og markstruktur, som har sin kulturbetingede oprindelse i opdyrkning af heden.

Den landbrugsmæssige udnyttelse viser et fint samspil mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk. Det er dog svækket de steder, hvor de dyrkede marker strækker sig ned i terrænlavninger med lavbundsområder, hvor det naturlige samspil ville være græsningsarealer/eng.

Signaturforklaring

- Karakterområde
- Særligt karakteristisk
- Karakteristisk
- Karaktersvagt
- Kontrasterende
- Kommunegrænse

Landskabskarakterens tilstand

Vurderingsparametre

- De kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse.
- Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de bærende karaktertræk.
- Graden af visuel påvirkning.

God tilstand

T14-1: Dejbjerg Plantage, hederne og de tilstødende marker

De kulturbetingede karaktertræks intakthed vurderes *god* i Dejbjerg Plantage, de store heder samt i det landbrugsprægede landskab omkring Øster Lem. Intaktheden i forhold til landskabskarakterens oprindelse er *god*, da plantagerne og hederne fremstår sammenhængende. Hederne refererer til landskabet inden tilplantningen, mens plantagerne repræsenterer tilplantningen. I den østlige del af Dejbjerg Plantage er intaktheden svækket af en golfbane.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes *god*, hvilket gælder for både de geologiske karaktertræk og kulturbetingede karaktertræk. Strukturernes af hegn, markeres størrelse og afgræssede enge i lavbunden skaber en *god*

vedligeholdelsesmæssig tilstand, ligesom det store plantageområde er sammenhængende, og heder fremstår uden at være tilvokset af krat (se billede øverst s. 398). Den mindre smeltedalsdal ved Øster Lem samt højderyggen er i vedligeholdelsesmæssig *god* tilstand.

Dette område vurderes i *moderat* grad visuelt påvirket af tekniske anlæg, som hovedsagelig står i de omkringliggende landskabsområder. Det er især vindmøllerne ved Lem Kær og Gestenge mod vest og industri i Lem, der påvirker landskabsområdet. I terrænlavningerne er den visuelle påvirkning *mindre*. Mod øst præger tekniske anlæg i *mindre* grad landskabet, da udsigterne her i højere grad er begrænset af bevoksning (se billede på højre side).

Middel tilstand

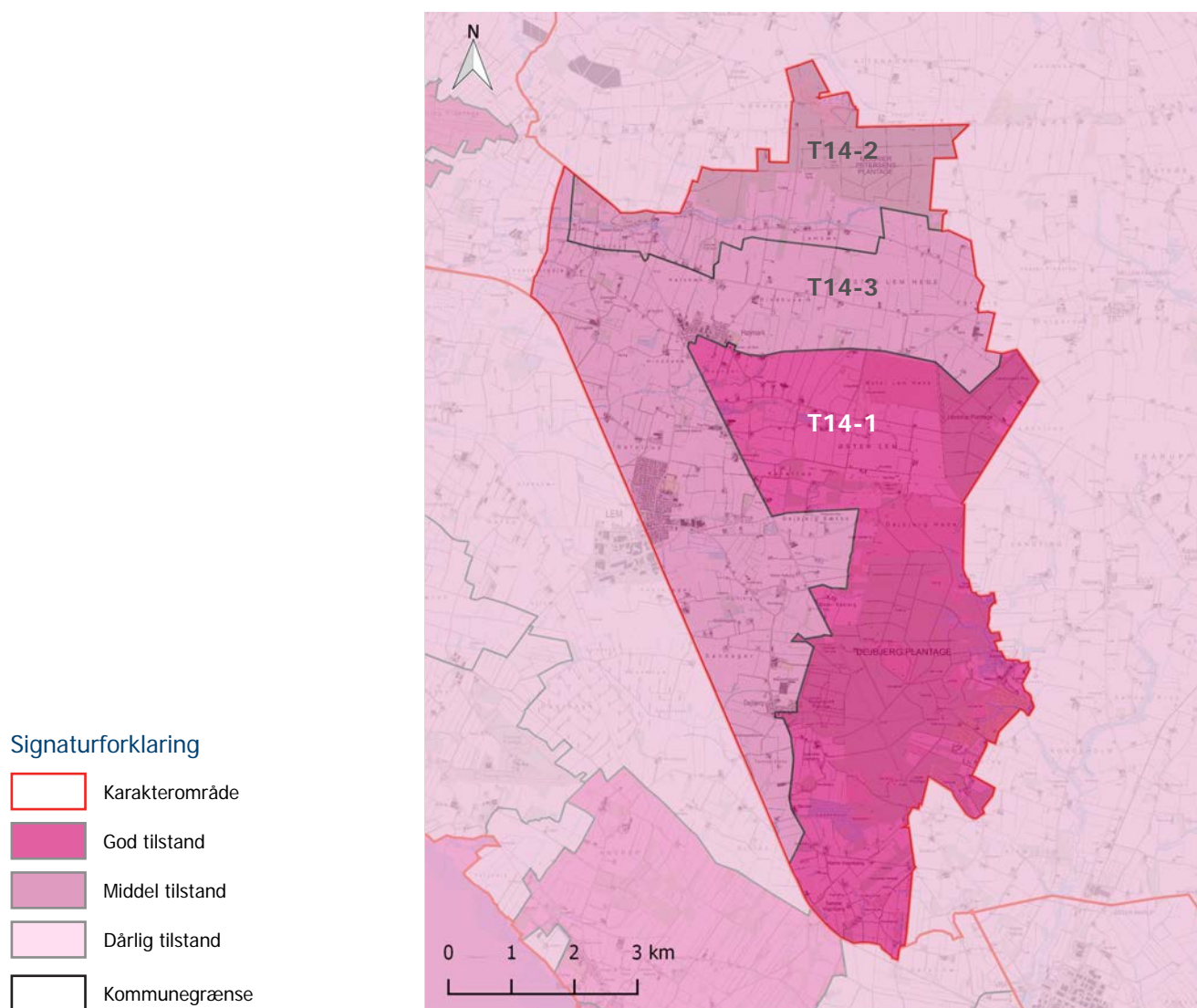
T14-2: Nørby- og Lambækområdet

I den nordlige del af landskabsområdet er terrænlavningen med Lambæk og Gammelmølle Bæk vurderet at være *middel* i forhold til de kulturbetingede karaktertræks intakthed. Området er i højere grad end det øvrige landbrugslandskab præget af bevoksning, og hegnstrukturene afgrænser små marker ned til afgræssede enge.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk, herunder bebyggelses- og hegnstrukturene, vurderes *middel* til *god*. Den kulturbetingede vedligeholdelsesmæssige tilstand er dog svækket af dyrkede marker, som ligger helt ned til vandløbet, hvor der burde være eng. For at muliggøre dyrkede marker har dræningen svækket de geologiske karaktertræk, hvor lavbundsområderne i dalene burde være våde.

Landskabsområdet er moderat påvirket af tekniske anlæg, især fra de omgivende landskabsområder mod vest. Her ses vindmøllerne ved Lem Kær fra Øster Lem Hede.

Hederne fremstår hovedsagelig uden meget tilgroning og flere steder som større sammenhængende områder som ved Dejbjerg Hede.

Området er i *mindre* grad påvirket visuelt, da bevoksningen og terrænet begrænser udsigterne.

T14-3: Øvrigt landbrugslandskab

Det øvrige landbrugslandskabs kulturbetingede karaktertræks intakthed vurderes *middel*. Markerne er afgrænset af hegn, og bebyggelsen ligger langs vejene, hvor begge varierer i skala. Disse karaktertræk er i nogen grad tydelige, og markerne skala vurderes nogenlunde som på opdyrkningstidspunktet, hvor skalaen enkelte steder er forøget.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk fremstår i *middel* tilstand. Vurderingen grunder blandt andet i, at hegnene flere steder fremstår fragmenterede, og bebyggelsen nogle steder fremstår ustruktureret. Dette svækker den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de kulturbetingede karaktertræk.

De geologiske karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand i form af lavbundsområder er i nogen grad svækket på grund af dræning.

Visuelt er landskabet *moderat* påvirket af tekniske anlæg, som står i dette landskabsområde og i de omgivende landskabsområder mod vest. Her er det især vindmøllerne ved Gestenge og Lem Kær samt industri i Lem, der

påvirker landskabsoplevelsen.

Mange steder kan hegnene fremstå fragmenterede eller næsten ikke tilstede. Gårdene står her spredt nær Ledding.

Landbrugslandskabet ses afgrænset af hegn og plantager. Her ses Dejbjerg Plantage fra Vognbjerg i den sydlige del af landskabsområdet.

Landskabskarakterens oplevelsesmuligheder

Oplevelsesparametre

- Stedbunden: Oplevelsen knytter sig til et afgrænset landskab.
- Udsigt: Områder præget af udsigter ud over det sædvanlige.
- Enkeltelement: Oplevelsen består af et element i landskabet.
- Udsigtspunkt: Punkter med en særlig udsigtsmulighed.

Oplevelsen har typisk reference til landskabets geologiske eller kulturhistoriske fortælling eller særlige naturindhold.

Stedbunden

V14-1: Dejbjerg Plantage og Øster Lem Hede, samt Øster Lem kulturmiljø

Dejbjerg Plantage er sammen med Løvstrup Plantage, de store heder, Øster Lem samt højderyggen vurderet at have en *landskabelig oplevelsesværdi*.

Oplevelsesværdien knytter sig blandt andet til de kulturbetingede fortællinger i form af gravhøje, studevolde, heder og plantager. Gravhøjene går tilbage til oldtiden og ligger i klynger langs oldtidsvejen, som forløber i nord-sydgående retning. Gravhøjene kan særligt opleves i dette landskab. Studevolde er med deres karakteristiske cirkulære forhøjninger stadig tydelige i Øster Lem Hede og forstærker oplevelsesværdien og fortællingen om oldtids- og drivvejen (se billede på denne side). Dejbjerg Plantage blev tilplantet omkring år 1900, og der findes stadig heder spredt i dette område.

Særligt fra hederne er der vidtrækkende udsigter over hedelandskabet, der er med til at styrke landskabsoplevelsen (se billede øverst s. 403).

Øster Lem og det omgivende landbrugslandskab formidler en kulturhistorisk fortælling om opdyrkning af heden, der vurderes at have *landskabelig oplevelsesværdi*. Bebyggelsen langs vejen fremstår som den oprindelige struktur.

Kulturmiljøet ligger på begge sider af lavbundsområdet, hvor hegnsstrukturen i høj grad er bevaret og ligger vinkelret på terrænlavningen.

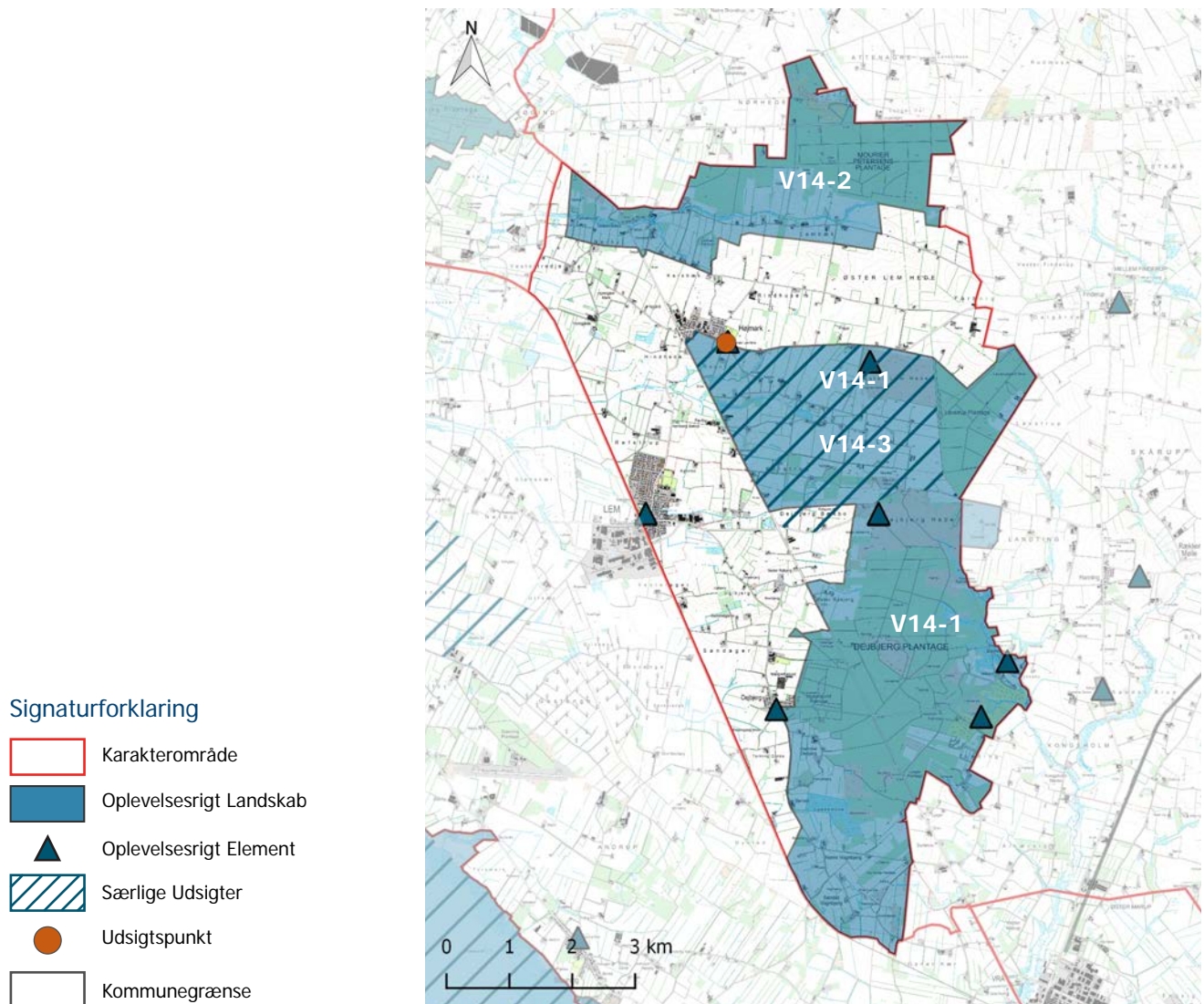
V14-2: Mourier Petersens Plantage og Lambæk bebyggelse Mourier Petersens Plantage, samt Lambæk og Nørby vurderes at have en *landskabelig oplevelsesværdi*, der formidler landskabskarakterens kulturbetingede oprindelse, men også

På Øster Lem Hede kan flere gravhøje og studevolde opleves. En studevold ses her, nær "Oldtidsvejen".

Omkring Øster Lem opleves et særligt oplevelsesrigt landskab med afgrænsede marker, et opdyrket hedelandskab, samt gårde som ligger langs vejene.

Ved Øster Lem og Øster Lem Hede er der vidtrækkede og særlige udsigter over et varieret terræn og bærende karaktertræk.

den geologiske fortælling som smeltevandsdal.

Lambæk har en landsbystruktur, der forløber langs Gammelmølle Bæk og Lambæk Å. Bebyggelsen ligger karakteristisk langs vejene med tilknytning til de afgrænsede engarealer langs åen på den ene side og landbrugslandskab på den anden side. De oprindelige markstrukturer og hegn mellem gårdene kan stadig opleves i landskabet. Mourier Petersens Plantage er et eksempel på tilplantningen af heden.

Særlige udsigter

V14-3: Øster Lem

Landskabet er særligt karakteriseret ved højderyggen, hvor terrænet falder mod vest og giver mulighed for vidtrækkende udsigter. Terrænlavninger og plantager kan dog skabe begrænsninger af udsigterne. Over Øster Lem er udsigten vurderet særlig. Her er landskabet mere åbent, og terrænet varierer

på grund af de mindre ådale i området, der skaber *særlige udsigter*.

Enkeltelementer

Gravhøje

De mest iøjnefaldende kulturhistoriske spor i landskabet er de mange gravhøje. De ses på de dyrkede marker, hederne og skjult i plantagerne enten enkeltvis eller i klynger. De ligger i et tydeligt mønster ned igennem landskabet og refererer til Oldtidsvejen, der forløber sydnord i landskabet og fortsætter mod nord gennem de omgivende landskabsområder (se billede nederst på højre side).

Vandmøller

I kommunen findes gamle vandmøller, som i varierende grad stadig er en del af landskabsbilledet. De har i løbet af deres levetid haft forskellig brug fra maling af mel til elektricitet. Bundsbæk Mølle er i dag en del af Ringkøbing-Skjern Museum,

og andre møller er i dag udnyttet til dambrug.

Kirker

Området rummer flere kirker. De fleste ligger i udkanten af landsbyerne, og i Højmark og Dejbjerg ligger de også højt i terrænet. Placeringen i landskabet gør dem synlige fra det omgivende landskab. Især Sønder Lem Kirke i Højmark er synlig fra lange afstande. Kirkerne virker derfor som orienteringspunkter og repræsenterer kulturhistoriske elementer i landskabet.

Udsigtspunkter

Sønder Lem Kirke

Sønder Lem Kirke ligger højt i terrænet og er et særligt udsigtspunkt med udsigter mod syd og vest. Der er udsigter over Ringkøbing Fjord og det omgivende landskab. Mod syd er der vid udsigt over landbrugslandskabet.

Mod øst begrænses udsigterne delvist af hegn og plantager. Her ved Dejbjerg Hede kan det omgivende område mod øst delvist ses.

På Dejbjerg Hede er flere gravhøje synlige og skaber en særlig oplevelsesværdi især i hedelandskabet.

Landskabskarakterens sårbarhed

Vurderingsemner

- Landskabskarakteren
- Skovrejsning
- Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land
- Byrand
- Tekniske anlæg

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren vurderes generelt ikke sårbar over for ændringer og udviklingstiltag, når det sker med hensyn til landskabsområdets bærende karaktertræk og varierende skala.

I og omkring de *særligt karakteristiske og oplevelsesrige landskaber* er vurderingen forudsat, at der her tages særlige hensyn til at tilpasse ændringer i landskabets bærende karaktertræk.

Både udsigterne og *de oplevelsesrige landskaber* kan blive påvirket negativt af ændringer, der sker i området og i andre dele af landskabet.

Skovrejsning

Det vurderes muligt at indpasse ny skov i landskabsområdet, da skov og plantage er et bærende karaktertræk. Det er væsentligt, at den skiftende skala bliver

opretholdt, da landskabsområdet rummer både store og små skovområder og dermed har kapacitet til ny skov i alle skala.

Der bør være opmærksomhed på, at ny skov ikke slører oplevelsen af landskabets kulturspor og kulturmiljøer, herunder gravhøje, kirker, heder samt bebyggelses- og hegnstrukturer. Dermed bør landskabet omkring disse elementer eller miljøer betragtes som sårbart over for skovrejsning.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Landskabets og bebyggelsens varierende skala giver forskellige muligheder for at indpasse nyt landbrugsbyggeri. I områder, hvor landskabet er vurderet *særligt karakteristisk* eller *oplevelsesrigt*, er det væsentligt, at nyt byggeri i særlig grad tilpasses landskabets karakter. Landskabet kan disse steder være sårbart over for nyt byggeri.

Generelt er de dele af landskabet, der er kendetegnet ved en overvejende lille skala eller naturholdig karakter, sårbare over for nyt og især stort byggeri, da det kan dominere landskabet. Kapaciteten til nyt byggeri er derfor større uden for disse områder, hvor skalaen er større, og landskabet opleves mere åbent. Områderne med plantage og hede er friholdt for bebyggelse og er derfor særligt sårbart over for landbrugsbyggeri.

Byrand

I landskabsområdet findes landsbyerne Højmark, Lem og Dejbjerg. Det er karakteristisk, at landsbyerne fremstår med en fragmenteret beplantning i byranden eller grænser op til en plantage, så byranden er helt eller delvist grøn. Ofte er byrandens synlighed også nedtonet af det skiftende terræn. Det er derfor væsentligt, at byernes byrand stadig fremstår overvejende grøn eller skjult i terrænet.

Byrande fremstår med fragmenteret beplantning, men er overvejende skjult af terræn eller plantager. Her ligger Højmarks byrand forholdsvis skjult i baggrunden af billedet.

Landsbyerne indgår i forskellig grad i udsigterne og er en vigtig del af den kulturhistoriske fortælling. Landsbyerne Lem og Højmark indgår i udsigterne, og det er det væsentligt, at byggeri er indpasset i landskabet, da landskabet er sårbart over for byudvikling, hvis der ikke i høj grad tages hensyn til de visuelle oplevelsesmuligheder, der især præger den vestlige del af højderyggen.

Det er væsentligt, at ny eller ombygget bebyggelse både i byranden og inde i byerne ikke virker markant i landskabet, og at byen fremstår harmonisk i forhold til byens udtryk set fra landskabet.

Tekniske anlæg

Landskabsområdet vurderes sårbart over for nye tekniske anlæg, da skala og karakter generelt ikke vurderes til at kunne rumme større tekniske anlæg. Desuden rummer landskabet

kun få større tekniske anlæg, men opleves at have en *moderat* teknisk påvirkning fra de omkringliggende landskabsområder blandt andet *Skjern Landbrugsslette* og *Skovbjerg Bakkeø Landbrugslandskab*. Det betyder, at tilføjelse af selv få tekniske anlæg kan medvirke til en betydelig merpåvirkning.

Landskabsområdet vurderes ikke at have kapacitet til vindmølleområder ud over dem, der allerede er i området eller er planlagt, da det vil medføre en betydelig kumulativ effekt.

Samlet vurdering

Mål for landskabets karakter

Målsætningen af landskabets karakter

- er udtryk for en sammenvejning af de gennemførte vurderinger.
- peger på, om landskabets karakter bør vedligeholdes, beskyttes, ændres og/eller forbedres for at opretholde landskabets kvaliteter, herunder særlige karaktertræk og oplevelsesværdier.

Mål: Beskyt landskabskarakter

M14-1: Dejbjerg Plantage, hederne og de tilstødende marker

Det plantageprægede landskab og de tilstødende marker, heder og øvrige plantager, Løvstrupgård Skov, Løvstrup Plantage, Dejbjerg Lund Plantage og Lyager Plantage, har fået målsætningen *beskyt*. Her er landskabet vurderet *særligt karakteristisk og særligt oplevelsesrigt*.

Beskyttelsesmålsætningen betyder, at der kun bør ske ændringer/tiltag i området, når det bevarer eller styrker de bærende karaktertræk, særligt som en sammenhængende enhed, samt de kulturbetingede karaktertræk. Hedekarakteren bør styrkes, og plantagen bør fremstå som en sammenhængende enhed. Målsætningen betyder også, at der bør lægges vægt på, at landskabet i mindst muligt omfang tilføres visuel

påvirkning både i og uden for området.

M14-2: Mourier Petersens Plantage og Lambæk Ådal

Landskabet omkring Mourier Petersens Plantage og Lambæk Ådal har fået målsætningen *beskyt*, da landskabet er vurderet *særligt oplevelsesrigt*.

Beskyttelsesmålsætningen betyder, at der kun bør ske ændringer/tiltag i området, der medvirker til at beskytte eller styrke de bærende karaktertræk. Der bør være særlig opmærksomhed på at styrke lavbunds-karakteren og kulturmiljøet nær ådalen. Målsætningen betyder også, at der bør lægges vægt på, at landskabet i mindst muligt omfang tilføres visuel påvirkning fra elementer i og uden for området.

Mål: Vedligehold landskabskarakter

M14-3: Øvrigt landbrugslandskab

Den øvrige del af landbrugslandskabet har fået målsætningen *vedligehold*. Denne del af landskabsområdet er vurderet *karakteristisk* uden særlige oplevelsesmuligheder, da området i højere grad end den øvrige del af landskabsområdet fremstår dyrket med en ustruktureret hegnsstruktur.

Målsætningen betyder, at der kan ske ændringer i landskabet, men at de bør ske med hensyn til landskabets bærende karaktertræk. Det er ligeledes væsentligt, at der lægges vægt på, at yderligere visuel påvirkning i mindst muligt omfang bliver tilført fra elementer i og uden for området.

Mål: Beskyt udsigt

M14-4: Udsigt over Øster Lem landbrugslandskab

I den centrale del af

Her ses landskabet nær Øster Lem fra Øster Lemvej, hvor Øster Lem er en del af den beskyttede landskabskarakter.

landskabsområdet er der *særlige udsigter* over landbrugslandskabet til fjorden. Udsigterne har fået målsætningen *beskyt*.

Beskyttelsesmålsætningen betyder, at der ikke bør ske ændringer, der begrænser eller forringer udsigterne eller udsigtsmulighederne.

Signaturforklaring

	Karakterområde
	Beskyt udsigt
	Beskyt karakter
	Beskyt og forbedr karakter
	Vedligehold karakter
	Vedligehold og forbedr karakter
	Ændr karakter
	Kommunegrænse

